

סיפור ירושלים

נהפכה ירשאלת בהתחלת

ילדו תחילתו ירושלים
 תחילתו ירושלים
 תחילתו ירושלים

סיפורה של פסינה
 כל מה שלא ידעתם על השכונה שלכם.
 עמוד 4

ראש העיר משה ליאון ומנכ"ל הרב אליעזר ראובנברג
 והרב צביקה כהן, יצאו לשיחת נפש.
 עמוד 6

בכרי מחלקת חינוך, אקי תרבות,
 ואקי שפי'ע יצאו לטעם ומספרים
 על השאיפות והמלומות שלהם.
 עמוד 14

קולנוע פנימי, צוות מקצועי
 עמל סביב השעון כדי לרשע סטרה אחת.
 בניית עוד ועוד מוסדות חינוך עבור תלמידי העיר.
 עמוד 18

מפגשים
 את הציור:
 ירשאלת
 מרכז מוסיקה
 בת"ר ירושלים,
 ממזרח המזרח חידות רבות
 נאמצת של פאזל
 (מזר ירושלים)

עניה אף -
 לקחת אותנו לסדרת
 הרפתקאות מרתקות בין
 שבילי גני השעשועים בירושלים.

נשיא אף -
 מביאה את סיפורי המדע של
 ילד בעל לוח שמיים, שמתקשה
 בלמודיו, אבל בוכת מבנה חיש,
 חייו השתנו מהקצה לקצה.

נשיא אף -
 מספרת על גן מוסיקה
 בירושלים שנמצא בו מציאות
 מרששים חיים בית המקדש השני.

מפת הירשאלית.

כך השתו פני העיר
 בתוך פחות משלוש שנים.
 עיר מוסדות חינוך,
 עיר גי מוסיקה, עיר
 עשייה לרשע התושרים.
 מסרף לרשע

תושבים יקרים,
האמת שאני קצת נרגש.

לפני כמה שעות נחתו על שולחן העבודה שלי, המקצוע של החוברת אותה אתם מחזיקים בידיכם, ולא האמנתי למראה עיני. אתם יודעים, בשגרת העבודה - בטח בשגרת עבודה תחת ראש העיר משה לאון - כמעט ואין זמן לעצור רגע לחזים את הראש ולהתבונן בהיקפי העשייה והפעילות בעיר. אתם רואים ומרגישים יופאי ויפואי - בודאי טוב ממי - את גל התפתחות שניכר בכל תחום בעיר: בניהול, במשתיות, במסודות החינוך החדשים והמסופצים, בניי השעשועים, ובחברות.

אין תושב שלא המענו אליו בשלוש השנים האחרונות במסגרת המהפכה האדירה שמובי ראש העיר. אין תושב שלא נהנה מהעשייה שלנו. אם זה הילד שזכה לכתה חדשה, גן המשחקים המסופץ בסוף הרחוב, אירועי התרבות בימי-החמישים, אפיילו שיפץ הכבישים והמדרכות.

אבל בחוברת הזו - עוד מוצר נהדר מביח מחלוקת התרבות התורנית של העירייה - הבאתם לכם, התשביים הרוב מעבר לדור: את מפת העשייה בשכונות. כל שכונה וההישגים הייחודיים שהושגו בה בשלוש השנים האחרונות. שדרוג המתאים במסודות החינוך, גני הילדים החדשים, המבנים החדשים לתלמידי התורה ועוד.

בנסף אנחנו חושפים בפניכם גם התמונות לעתיד.

אלו מסודות חדשים יבנו בשנים הקרובות, איזה פארקים חדשים מתוכננים. אתם יודעים, לא רק התוכניות הגדולות והגרנדיוזיות, לדפך - חיי היום יום. אלו שיותר חשובים לנו מכל דבר אחר. הפחים המוסתמים, המתקנים הביטחוניים, המקולרים והמזגנים במסודות החינוך, השולחנות והכסאות החדשים לילדים, ועוד ועוד.

אומר לך בנות, גם אני הופתעתי מתנופת העשייה האדירה שנוגעת בכל פרט. המפגנו שהחברות תכלול גם תעסוקה לילדים, סיפורים, חידות, ומצת רגע פנאי שינעמו לכם את האווירה.

אני בטוח שתשמחו ללמוד על העשייה הנרחבת בשכונה שלכם וברושלים כולה, ואנחנו נמשיך לעשות הכל בשביל שהמהפכה הזו לא תפסיק לרגע.

שלכם, אציק לארי
מנכ"ל עיריית ירושלים

תושבי ירושלים היקרים,
שלום וברכה.

בימים אלו אני מסכם שלוש שנים מאז שנוכסתי לתפקידי. שנים שבהן שמספר יותר מכל על המהפכה שעשיתי בירושלים. היא המפה שאורפה לחוברת זו. מפה שמציינת בקוודות סמליות, אך משמעותיות, את תנופת העשייה הבלתי פוסקת שנתשתה בשנים האחרונות עבורכם תושבי העיר היקרים.

בראש ובראשונה הובלנו מהפכה היסטורית בנושא החינוך. אחרי שנים רבות שבהן הצטברו חוסרים, נכנסנו לעובי הקורה, והובלנו מהלכים חסרי תקדים במטרה לאפשר לכל תלמידי ירושלים ללמוד בתנאים מעולים. הובלנו מהלך נרחב של שיפוצים במאות מיליוני שקלים, בינוי של מסודות והוספת מאות כיתות, מגרשי משחקים, גני ילדים, גני שעשועים, שיפוצי רחובות, ועוד.

בנוסף הובלנו השקעה חסרת תקדים, בכל הקשור להשקעה במיזמי תרבות תורנית לכל המשפחה. אם זה מיזם 'עולים לירושלים' בימי ביו-הזמנים, מופעי תרבות, מעמדי סיומי מסכמות וחלוקת ערכות תוכן ויצירה.

ההשקעה הזו לא-נעצרה גם בתקופת הסגרים שהוטלו בשל התפשטות נגיף הקורונה, שבה נמשכנו לספק לכם, תושבי ירושלים, עזרי בילוי, העשרה והפעלה לכל המשפחה.

זהו רק על קצה המזלג.

כשאני מסתכל לאחור, ומביט על מה שעשינו בשנים האחרונות, אני מתמלא ביספיק.

נכון, לא כל האתגרים נפתרו, ירושלים היא עיר מורכבת, ובמקומות רבים, בפרט בשכונות המעורבות לא תמיד פשוט למצוא את הדרך הנכונה.

אבל אנחנו בהחלט בכיוון הנכון.

אני מבטיח לכם, שאני אמשיך לעמול כדי להצמיד את ירושלים קדימה, ולהמשיך את המהפכה שהתחלנו בה יחד לפני שלוש שנים.

בשבילכם ולמענם
משה לאון
ראש העיר ירושלים

המהפכה במספרים

שלוש שנים של מהפכה היסטורית במינור המרדי בירושלים

טבלת צפי מסירות מספר יחידות בפרוייקט מגד מרדי

תקופת שני

קצת היסטוריה

במהלך פאנורמות תרפי"ט תקפו ערבים את השכונה. תושביה פנו והשכונה נבזזה. בשנים הן הייתה בית וגן פנודה פשאר שכונת העיר והיוותה את גבולה המערבי של ירושלים.

לאחר פלחפת העצמאות החלה בשכונה תנופת בנייה על ידי חכמי תנועת פאג"י בראשות הרב פרדסי ברודאי. בקצה הדרומי של השכונה הייתה פחצבה, בה הוקם פאגל המים המרכזי לכל מערב ירושלים.

ביום נהרסו מרבית בתיה המקוריים של השכונה היכולים להספיק את צורכי שם חוק בתים בודדים נשארו בצדדים המקוריים

תאוצת צהר

השכונה תוכננה כבר בשנות העשרים של המאה, ונועדה להיות שכונה פעורבת. בשל פיקופה הגבוהה של השכונה היא נועדה להיות שכונת גנים בעלת אזור פסגות. המכונה הייתה לכנות שכונה יוקרתית. 70 בתים בלבד, עם גנות נוי רחבות ידיים כמו אלון של השכנים בבית הכרם.

בשל הגובה היחסי של השכונה על פני שאר העיר, הוקם במרכז פאגל פים עירוני, שהוא, אגב, פאגל המים המקורה המדול בישראל. כיום וגן בית וגן היא שכונה חודרית ברובה המוחלט, ומתגוררים בה למעלה מעשרים אלף תושבים.

בשכונה חיו ופעלו גדולי התורה שפארו את השכונה במגורים בה וכבר הסתלקו לבית עולמם נמנים הגאון רבי יחזקאל אברפסקי בעל היחזון יחזקאל וראש ישיבת סלבורקה, הגאון רבי גדליה אייזמן משגיחה ישיבת קול תורה ומי שכונה בופנו "זקן המשגיחים", הרבי מרדכי, הגאון רבי אפרים בורדאיסקי מרבני ישיבת בורדאיסקי מיישבו השכונה - ראש כולל שבט מיהודה ועורך האנציקלופדיה התלמודית, הרבי מסוכטשוב, הרבי מאפשינוב, הגאון רבי מנצור בן שפעון מראשי ישיבת פורת יוסף, הגאון רבי גבריאל טולדנו ראש ישיבת אור ברור ומייסדה וחבר מועצת חכמי התורה, הגאון רבי משה שפירא, הגאון רבי יונה מצצבר, ועוד.

"רחוב הפגרה" המרכזי בשכונה נקרא כך משום שבמערב הוא היה הרחוב הגבוה ביותר בירושלים. בשיא גובהו מגיע הרחוב לגובה של 836 מטר מעל פני הים. כאשר נבנתה שכונת גילה, לקחה את בכורת הגובה, והשאירה את רחוב הפגרה עם המקום השני והמכובד.

בית מחזיקה וגן בשאי השכונתי למספר העולים (1100) עולים רק בחמש השנים האחרונות. בשנים האחרונות קבוצות גדולות של עולים חדשים מצרפת ודרום אמריקה פתחו ששבות בשכונה במרוכז.

בית וגן

קצת היסטוריה

השכונה נבנתה סמוך לחורבנה בשם הערבי 'ח'רבת בית צופיל' ('בית המתים') ובתחילה נבדלה על שפה מקור השם הוא במתכנת אבן שהיו בראש הגבעה ושיפשו את תושבי עיר כיום השטח בחלקו היה חקלאי והיו בו מטעי זיתים.

בשנת תשי"ח טורם הקמת המדינה התרחשו קרבות בין כוח ההגנה שישב בסמוך לח'רבת הכאפה (שלוחה של הר המצלי) ובין כוחות פתוחים ערביים שישבו כאל-ג'ורה (כיום נושג אורה). הקרב הסתיים בניצחון של צה"ל ובכיבוש מלא של האזור.

בשנת תשי"ח החלה התיישבות יהודית במקום. בתחילת שנותיה נבנו בשכונה בתים דו-קומתיים קטנים, יותר מאוחר הצטרפו אל בתי האבן צרופים עשירים עם ואופסט שכונת בשם 'אופסטונים' רק בהמשך נבנו דירות גדולות.

בעשור האחרון החלה עיריית ירושלים לקדם בשכונה מספר תוכניות של פינוי בינוי בנוסף רחוב טווח יודחג כר שיכול לשמש בעתיד למעבר שלוחה של הרבבת החלה בירושלים.

המקילה המודרנית בשכונה מונה לפעורה סאלף וחפיש סאות משפחות

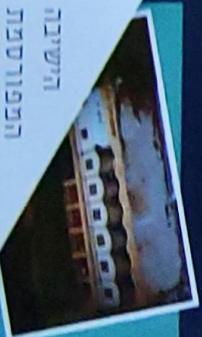
תאורת נחמה

קריית הירבל (בית צופיל) לשעבר) נוסדה בשנת תשי"א באותה שנה ציינו יובל שנים להקמת קהיל, ומכאן שפה של השכונה 'קריית יובל'.

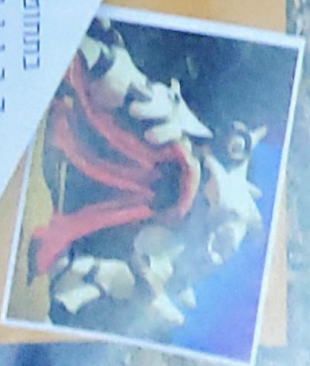
בשכונה המעורבות מתגוררים כ-22,000 נפש. נמצאת בקרן דרום-מערב העיר ופרושה על מדופי רכס שגובהו כ-810 מטר מעל פני הים. היא נחשבת לאחת השכונות הגבוהות בירושלים. בשל מיקומה המאונרפי, היא צופה לנוף מרשים.

קריית יובל

בכניסה לשכונה, ברח גואטמלה 3, נישא מנרל דיוק פנוג בן 10 קופות יהוד ירושלים" אשר נבנה בשנת תשנ"ט ובין דירייו היה גם טרי קולק, ליפנים ראש עיריית ירושלים.

הישיבה המפורסמת יתחק יובל של האגון רבי ישראל לנדא נמצאת בשכונה החל משנת תשע"ז, לצד מוסדות תורה ומפילה לרוב

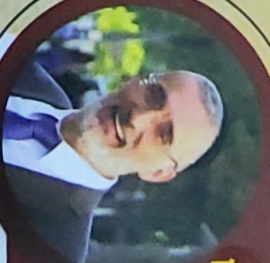
בתחומי קריית הירבל, במינת הרחובות טווח והתיריטה סולד, נמצא 'גן הפלצ' המפורסם, או בשמו המקורי 'גן רבינוביץ'.

השם המזור ניתן לן בשל פגנה המפלצת (ששפה האפית היה בכלל 'גולס'). שוננה על ידי הפסלות ניקי דה סיינט-פאל וניתן במתנה לילדי ירושלים. המקום הוא אריקון ירושלי ואהוב בפיתוח על ילדי ירושלים, ילדים רבים באים אליו מכל רחבי העיר.

**הרב אליעזר
ראובנברג**
ממלא מקום
וסגן ראש העיר
ירושלים, יו"ר
הוועדה המקומית
לתיכנון ובנייה

את המהפכה הגדולה שמתחוללת בירושלים לא צריך להאמץ כדי לראות. מהפכת הדיוק, מהפכת החינוך, מהפכת התרבות, ותנופת העשייה האזרחית שאני זוכה להיות חלק ממנה. אני פשוט נגע שבבעוד שנים כשיסתכלו אחורה יזכרו את היעדים הללו ויזכרו את מהפכה שקידמה באופן יוצא מגדר הרגל את ירושלים. אפשר ללכת כדוגמה את נושא בניית כיתות החינוך בעיר; אנחנו פאזשים ובונים פאות רבות של כיתות לימוד וגני ילדים בהיקפים שלא מעולם. אנחנו פאזשים ובונים תשתיות תחבורה לעשרות השנים הבאות. התנופה הזו נמצאת בכל מקום. אינה דומה לירושלים שלפני שלוש שנים לירושלים של היום, ואנחנו נמשיך להוביל את ירושלים קדימה לעידן טוב יותר שיתרום וישייג לכלל הציבור.

הרב צביקה כהן
סגן ופי"פ ראש
העיר, פוזיק תיק
הכספים ואחראי
על הפינתלים
הקהילתיים
החדשים

ירושלים היא עיר הקודש. והיא נושאת הוגל של העולם היהודי כולו. מטבע הדברים ירושלים היא עיר שמושכת אליה תשומת לב רבה, ומפילא כל דבר הופך בה למורכב שבעתים. בקדנציה הנוכחית שפנו קץ לחלק גדול מן המרכיבים הבעייתיים שעיכבו את המתחמתה של העיר, עקפנו הלכים בירוקרטיים ומצאנו מקורות תקציביים יצירתיים שאיפשרו פתרון גבית לפהפכה של פעש בשורה של תחומים.

בוועדת הכספים אנחנו עושים הכל כדי לאפשר תנופת פיתוח אזירה שלא ראיתי משהו דומה לה בעבר. מהפכת הכנייה בתחום החינוך, שהיא נושא דגל אצל ראש העיר ואצלינו, נושאת איתה תקווה חדשה לילדים שלאורך שנים לפדו בקואונים טחובים, וכך הדבר גם בתחומים אחרים. אופרים שכל הדרכים מובילות לירושלים - אני חושב שהפעם ירושלים מובילה בכל הדרכים.

**פר פשה
ליאון**
ראש
העיר
ירושלים

שואלים אותי מה הסוד של ההצלחה שלנו בירושלים. ואני תמיד אומר, הסוד הוא האנשים. היכולת לעבוד עם אנשים, להתחבר לאנשים, פותרת 90 אחוז מהבעיות. כשאפשר לשבת ולדבר, פתאום הכל נשפע ונראה אחרת.

שני הסגנים שלי, הרב אילעזר ראובנברג, והרב צביקה כהן, הם לא רק יד ימיני, הם גם חברי אמת והם חלק בלתי נפרד מההצלחה הכבירה בירושלים.

מבוקר עד לילה הם עסוקים בלספק סיוע לתושבי ירושלים, למוסדות חינוך ומספקים פענה לכל פונה, והם בעיקר - זוהי הכי חשוב - קשובים ומחוברים לצרכים העולים מהשטח.

היכולת לעבוד יחד, בשילוב זרועות, הופכת למכפיל כוח. כשיש אווירה טובה, וכולם רוצים בהצלחת האחר ומפונגים האחד לשני - ההצלחה מובטחת.

ראש העיר והסגנים

מובילים את המדינה והדיסטורטו ברזטלים

תנופת פיתוח אזרידה שלא ראיתי משהו דומה לה בעבר

הקו המנחה אותנו בכל מקום הוא להיות קשובים לצרכי הציבור, ולהתאים את עצמנו לפה שהתנשבים ורוצים וצריכים. בשנים הקרובות נמשיך וניצמד לקו הזה, נמשיך להקשיב לרחשי ליבם של התושבים ולדאוג למלא את כל צרכיהם. נגיע לכל אחד בכל שכונה ובכל רחוב, ונדאג שהוא יקבל את המענה הטוב ביותר. נמשיך לדאוג לרווחתם של התושבים, לשפץ את הרחובות והגנים, לבנות כיתות לטיפול, לקדם מיזמי בנייה והתחדשות עירונית ועוד היד נטויה.

עיר הקודש צריכה להידאות כזו והיא אכן תהיה כזו. ירושלים אורז של עולם - והיא הולכת והופכת לפתל לחיקוי לכל מקום אחר. אנחנו נמשיך בקו הזה ונמשיך להוביל אותו יחד עם ראש העיר לפען התושבים כולם.

אני מבטיח להמשיך ולהקשיב, להמשיך ולהיות אתכם - לפען רווחתכם, ולפען הצלחתה ושגשוגה של ירושלים!

בשלוש השנים האחרונות הובלנו יחד מהמכה אזרידה בירושלים. אין תושב בירושלים שלא רואה את הניקיון. העיר נוצצת כפי שלא נצצה הרבה זמן. כואה לעיר הקודש והמקדש.

בנוסף הובלנו גם שיפוץ רחובות, כבישים ומדרכות בהיקפים שהעיר לא ידעה שנים רבות.

אבל זה לא רק זה. הובלנו מהמכה אזרידה בחינוך. עשרות פגנים חדשים שנפטר, שיפוצים במאות מיליונים, ועוד מבני חינוך רבים שנפצאים בהילכי אישור שונים.

את כל זה עשינו עבורכם ולמענכם!

לפען אלפי הילדים שמבכים לכינות תקינות, לפגריש משחקים, לחוגי העשרה, לפניות קריאה, ועבורכם ההורים שרוצים בהצלחתם...

אני מבטיח להמשיך ולהקשיב, להמשיך ולהיות אתכם - לפען רווחתכם, ולפען הצלחתה ושגשוגה של העיר ירושלים!

אינה דומה ירושלים שלפני שלוש שנים לירושלים של היום

ירושלים היא עיר מיוחדת, אבל גם מורכבת. השאיפה שלנו היא להמשיך לפעול לפעול העיר, לקדם תהליכים ולהוביל שינויים היסטוריים. בוועדות התכנון שוקדים על קידום אישוריהן של עשרות אלפי דירות חדשות ומדיניות שלנו מתמקדת בהרחבת אפשרויות המגורים בעיר גם לזוגות צעירים. אם זה באמצעות פינוי בנייני או מיצוי התחדשות עירונית. אנונו פסתכלים על הפרויקטים הללו כפרויקטים חברתי שלצד העובדה שהם פותחים עוד אפשרויות בניה רבות הם גם פתוחים לשכבות מוחלשות את האפשרות לשרד את רמת החיים שלהם פלאים.

תכנון גם סייענו לאלפים רבים של משפחות להרחיב את דיוריהם, לבנות פרפסות ולהוסיף חדרים, וכך לשרדג ולשפר את המגורים. עשינו מאמצים אדירים לשפר וללייעל את כל הפרכביים הקשורים לתכנון ובניה, והעשייה הזו נראית בכל מקום.

שלום לכם, ילדי ירושלים היקרים.

קוראים לי מוישי ואני לומד בתלמוד תורה בעיר הקדושה.

רציתי לספר לכם קצת על עצמי.

יש לי מאהורי האזן מקשיר קטן ואבנוני שעוזר לי לשמע טוב יותר מה שאמנם מספרים לי. מיד כשפולתי אותו קראתי לו שפוללי. פו, יש לי לקוח שמיעה באזן קמני. חוגי מנה אני מאד אוהב לאסוף תמונות של רבנים, אגואים, וקמשי אבנים. אה, ועוד פשוה חשוב - און לי חברים. מפוש פו.

הם לא אוהבים לשחק אמי בגלל המכשיר הקטן שיש לי. הם לא מבינים שזה לא אמור עליל פלום ואני יכול לקיות חבר טוב ונאמן גם עם מכשיר השמיעה. זה עצוב לי מאד שאון לי חברים כי אני מפוש אלוף במשחקי פדור ויש לי מלא תמונות שוות להחליף אתם.

עכשו אתרי שאמנם קצת מכירים אותי אני אספר לכם את ספורי.

יש לנו בתלמוד המורה כל שנה מבנה ענקה על עשרות משניות שאצורה. לופר בעל פה. זה מבנה קשה ומשמעותי מאד. היילד שזוכה בפרס ראשון מקבל טיסה בפשמי ירושלים יחד עם כל משפחתו.

אבל כמון שפבר אמרתי לכם - יש לי לקוח שמיעה והפפה שלנו ישנה מאד ולא מתאמה לילדים שלא שומעים מספיק טוב. שומעים מדי הרפה רעשים חוגי מהרבה שפולמדי, שומעים את טפות העשים שנכנסות בין החלונות השבורים. שומעים כל ילד שעובר ליד הפפה כי הזלת לא סגורה עד הסוף. הפפשיך שלי שומע המון רעשים ומכניס לי אותם ישר לתוך הראש ולכן קשה לי מאד להתרכז ולשמע מה הרפה מלמד.

הרפה בעצמו מאד מנסה לעזר לי, הוא ממיר מושיב אותי קרוב אליי אבל עדין זה לא עוזר לי כל פה. בפמה שלנו מי שלא לומד הוא לא נחשב בכלל פחברה, ולכן כלם קוראים לי מוישי שפוללי, ולא רוצים להיות חברים שלי כי אני לא לומד מספיק טוב והצוינים שלי לא כל פה טובים. הם לא מבינים את זה שקשה לי ללמוד בגלל הפפה הישנה שלנו ובגלל כל הרעשים שהם נראה לי אפילו לא שמים לב אליהם.

שפוללי

נבך שומע

מאת: מוישי
מגיש: מרים בלוי

-חידון המשניות הגדול-

משקמים במיוחד מעוררת יהושלים, באשורים הללו נתנו ראש העיר את אשור לשפץ לנו את כל מבנה המלמוד תורתו, את כל הכמות ואת החצר". דמקה שררה ואחרי רגע כלנו התחלנו לשיר בקול גבוה ומרגש מאד "שהחגוג והקמנו" חלמורים מכמה ח' הדליקו את הרמקולים בקול קולות וכלנו וקדנו וקדנו פלי להפסית. אני וקרתי הכי חזק מכלם. אני בטוח, פשכילי זו היתה פשוטה מודהיהמה, יחדשו את הכמה שלי, שכלולי לא ישמע את כל הרעלים מפגיב, הוא ישמע רק מה שהרבה מקפיד ואני אוכל להקשיב היטב ללמד טוב יותר וכנראה קולות פפרם הראשון במקבת המשיגות.

פאותו יום חורתי הפיתה שמח מאד, אכלתי את ארוחת הצהריים, עזרתי לאמא לישוף פלים, שמרתי על הילדים כדי שאמא מוכר לנו ולאספתי את המשחקים בערב. אני בטוח שכל הפרץ שלי היה מרב הקלה ושקמה שרקדו לי בעלב, המנהל אמר שמוך שלשה חודשים חלק מהכמות כבר מוקנה לחזר ללמד במלמוד מורה, ואני עשיתי חשבון שמוך שלשה חודשים שאני אוכל להקשיב היטב אני אדע את פת החזר למוכחן ואולי אזוכה פפרם הראשון.

במשך שלשה חודשים למדנו בקרואנים ויגנים וצפופים אבל ידענו שזה זמני עד שנחזר לקמה חודשה ומשפצא, היה קשה לי מאוד מאד לשמיע וללמוד, החבריה צחקו עלי ולא רצו לשבת ליד כי כל הזמן בקשתי לזורה מהחברים שישיבו לדי, אבל לא היה לי אפשר בכלל, בפמה החודשה, ידעתי, אוכל ללמד טוב וקרה כלם והיו חברים טובים שלי.

אחרי שלשה חודשים ארכים ועצופים כשכפר קמעט המתאשתי הפחה שלנו חזרה ללמד במקבת המשפא, היה מדהים, פאורי חלה רוח של צבע קרי, הודלותו היה צבואות בצבע כחול יפה, הסולונות היו מקסגורים בכחול ועליתם חלו וילונות אפרים יפים, הקירות היו חלקים קמגני השלקנות והכסאות החודשים היו נוחים מאד. הלוח חודש והמכריק ממש משך אותנו להספכל עליי היה פשוט טוב להסתובב במקבת היתה.

חורתי הפיתה כל יום שמח ומאשר כי שמעתי טוב את הרבה ולא האמנתי למולי הטוב. אשא הסברה לי שהתמות החודשות נקראות פמות אקוסטיות. פמות שמע יש פמו מקרה מיוחדת וחלונות אטומים במיוחד פשכיל ילדים פמוני שהולכים כל יום

לא רק הכמה שלנו ישנה, אלא כל התלמוד תורה שלנו ישו וממש "מתפורר" כמו שאומר אבא שלי. החלונות שבורים, המזונגים כבר לא כל קר עובדים, הודלות לא נסגרות עד הסוף וגם לפעמים הן נחנקות - ואז צריך לקרא לשרת שחלץ את הפמה שנתקעה. המצר שלנו מלאה בגורטאות ואנבים חדות ומספנות. כבר מלא ילדים נפלו ומבלו חורים וחתכים כואבים מאד.

ביום שהרבה חודיע לנו על מאריה המבטן, החלמתי שלא משנה מה יהיה אני אמבל במבטן הזה מקום ראשון. יגדו כלם מה שיגידו אני רוצה לזכות. המבטן נכפע לעוד חצי שנה מאותו יום ואני הקדשתי את כל שעותי אחר הצהריים ללמוד יסודי של המשניות בעל פה כדי שאוכל לזכות.

כמה ימים לאחר ההודיעה על המבטן הגענו לכמה מקום כהוגז כהוגז כל בוקר, ולא האמנו למראה עינינו. כל התלמוד תורה היה מקשה יפה, לך הלמיד חכמה על השלקן ספריה מתוקה והמנהל הסתובב נרגז בו כל התלמידים.

"מה קורה?" שאלנו את המנהל בתמיחה, "אחרי התפלה כלם חוקנים לחצר התלמוד תורה", חודיע המנהל בקול "יש לנו חודיעה חשובה לך התלמידים": רגע אחד היה שקט ושניה אחר כך היה כחול של שאלות.

המנהל הרים את ידיו כדי להרגיע את כלנו ואמר "הגיעה אלינו חכבר בשורה משמחת במיוחד ולכן קשטנו את התלמוד תורה ותקנו לכם ספריות, את הבשורה תשמעו אחרי התפלה". כל הילדים מהרו לתור הפמות שלהם, היה שקט פמות ומסקרו בתלמוד התורה.

בשעת התפלה השתדלתי מאד להתחמק מפל הענויני מסביבי. אני אוהב להתפלל במתיקות, לאט לאט, מלה במלה בלי לחשוב על דברים אחרים. היה קצת יותר קשה להתרכז אבל נראה לי שהצלחתי. לאחר התפלה רצתי אחרי כל ילדי הכמה לחצר התלמוד תורה.

כמה ילדים מכמות גבוהות סדרו שלקו כמו כמה קטנה במוכר והביאו מקול שחור גדול וזוהי. המנהל עליה על הפמה הקטנה וקרא בקול גדול "זה היום עשה... גיילה ונשמתה", וכלנו קמנו פפים כי הובנו שיש כאן משהו משמח במיוחד. המנהל המשיך לדבר וכלנו השתחמנו "היום הגיעו אלינו לתלמוד תורה אשורים

אחרי צהריים כבר לא היה
לי משעמם, נסעתי על
האופנים עם החברים
החודשים שלי, השתוללנו
בגנה ונחנו על הדשא,
בתלמוד תורה הרנינו
לנו במצר החודשה ממו
מתני טפוס מאמרים ואני
המתלתי להנות בתלמוד
תורה.

**הרב אברהם
בצלאל**
סגן ראש
העיר י-ם,
מחזיק תפקיד
אדמו"רה
ומנהל חינוך
חרדי

אין כל ספק שאצל

כולנו - אצל ראש העיר, הסגנים והמציגים כולם בראש הכל עומד החינוך. ישנם דברים חשובים, רבים: ניקיון העיר, ריבוד כבישים, שיפור פני העיר - אבל מעל הכל עומד החינוך; למעשה החינוך גם משנה את כל המציאות העירונית: כשפתוחים טוב - הכל טוב.

חינוך מסייע בפתרון בעיית נוער נושר, חינוך מסייע בפתרון בעיות וונדליזם וחינוך מעלים לכלור שפגע מהזנחה. בעיות רבות יכולות להיעלם באמצעות חינוך איכותי ויסודי. את התוצאות של חינוך טוב, בבית ספר שבנוי היטב, עם כיתות מרווחות ומגושי משחק רחבי ידיים רואים על כל צעד ושעל. לכן ההשקעה המדולה בחינוך היא הדבר הנכון והטוב ביותר לעשות.

**הרב
שפאל
גרינברג**
מנהל אגף
לחינוך
חרדי

נושא החינוך חווה בשנים

מהפכה היסטורית. אחרי שנים רבות שבהן צרכים רבים לא טופלו, הובלנו גל עשייה נרחב לכלל מוסדות החינוך החרדים בעיר. החל ממתלמדי תורה, וכלה במסודות לחינוך מיוחד.

האגף שלנו חווה התפתחות מואצת ובלתי פוסקת; ראש העיר יחד עם סגניו עומדים ועובדים בלי הפסקה וללא לאות כדי לתת את המענה המיזבי לחינוך החרדי שסבל הרבה שנים מאפליה והחרדה. מטרה הבינו המיוחד, התוכנית החינוכיות שאנחנו מפעילים והמענה הרחב לצרכי הציבור הם לא פחות ממהפכה בסדר גודל היסטורי, שאין לה אח ורע בשום מקום בישראל.

**הרב זבי
פוקס**
סגן מנהל
אגף לחינוך
חרדי
בעיריית
ירושלים

במדינתנו הנוכחית

שפתו דגש מיוחד על נושא שסבל מהזנחה ארוכת שנים: בינוי כיתות לימוד ברחבי העיר ובדגש מיוחד על שכונות הפרדסיה. בשכונות אלו באים להתגורר משפחות צעירות רבות שמגדירות את האזור הדרומי ככיתות לימוד נוספות. בנוסף שפתו לעצמו נוסרה בחשיבות עליונה להסדיר את נושא החינוך המיוחד.

אנחנו משקיעים בכיתות לימוד לת"תים, לבתי ספר ולגני ילדים, ומאייצים הלכנים ותקציבים. ראש העיר עושה מאמצים גדולים ויחיד איתו אנחנו מאשרים מתחמים חדשים לבנייה, מתכננים פרוגמות ובינה בלתי פוסקת. חשוב להבין שככל שנעניק יותר מענה לשכונות נוכל להוריק לחץ פמרוכ העיר - גם מבחינה תחבורתית וגם מבחינת פתרונות דור, מה גם שהילדים לא יאלצו להטליל בדרכים מדי בוקר. זה משפיע על כל סדר היום של כולנו.

**הרב ישראל
קלמן**
סגן ראש
עיריית
ירושלים,
מחזיק תפקיד
משאבי
חינוך, ומנכ"ס

מתחילת הקדנציה

הנוכחית שפתו בראש פעיינו, אנו נושא החינוך - ביתר שאת ובכל הכוח. המטרה הראשונה שהצבנו הייתה להפסיק את האפליה הנוראית שהייתה בירושלים נגד הציבור החרדי שלא קיבל מענה לצרכים החינוכיים שלו.

כולנו יודעים באילו תנאים ובאילו כיתות ישבו ילדים ולמדו. חייבים להבין שיש מקומות בהם כלל לא מקבלים כספים ממשדד החינוך - ויש מקומות בהם מקבלים תקצוב חלקי בלבד, והעירייה צריכה לפצוא לתקציבים האלו נתוב גישור עירוני - ואנחנו עושים את זה, ובכל הכוח מתחילת הקדנציה פשוט לא עצרנו, אלא האצנו ותהליכים, תקצבו ודאגנו לטפל ולצמצם את הפערים שהיו. לא התסקנו בניית כיתות רגילות, אלא בנינו ברמה הגבוהה והטובה ביותר לטובת ילדי ירושלים.

אגף החינוך

14-15

מבוקלים את התפקיד דחיקת בוקטריה

**עושים הכל כדי להגיע
לכל ילד
ולכל תלמיד
בירושלים
ולספק לכלם מענה**

התקווה והשאיפה שלנו היא לעבוד שלוש שנים, בסיום בעוד הקדנציה, ולדעת שבתי הספר היסודיים, לבנים ולבנות, יקבלו כולם מענה ולכולם יהיה מבנה קבוע ואי ופסודר. גם בתחום הסמינרים אמתו בדרך לצמצם מהפכה של פפשי, ובכוונתנו לחלק את העיר לרובעים ולהסדיר בניית ספינירים שכנוטיים כדי שהנערות לא יאלצו באוטובוסים ורכבות מקצה אחד של העיר לקצה השני, אמתו נעשה הכל להביא לצמצום מקסימלי של כיתות בדריות שכורות ובמבנים יבילים ולפיקסום יכולות הבניה ככל האפשר, כשבמקביל נעשה הכל כדי לשפר גם את מערך ההסעות של התלמידים. עושים הכל כדי להגיע לכל ילד ולכל תלמיד בירושלים ולספק לכלם מענה.

**מדובב פרויקטים
אדירים בסדר גודל
מדינת -
יש כאן מהפכה
היסטורית**

תחום החינוך הוא תחום שתמיד צומח ותמיד מתפתח, והביקוש תמיד יהיה רב על ההיצע, כך שהעבודה בתחום לא תיגמר לעולם. אמתו עושים את הכל, כולל הכל, כדי לדאוג לרווחותם של ילדי ירושלים, לוודא שכל ילד יקבל את מה שפגיע לו ועוד הרבה מעבר לכך. אמתו רוצים שלא יהיה פי שצריך סביבת לפידה פסויפת ותהיה מסדה לו - ואמתו מפלים סביב השעון כדי שזכר אכן יהיה. מדובב פרויקטים בסדר גודל מדינתי שאותם אמתו מפעילים - ואמתו רק נלך ונרחיב אותם בלי הפסקה עד שנגצליה להגיע ליעד שלנו: לכל ילד בירושלים יהיו את תנאי הלימוד הטובים ביותר שהוא נצרך להם, כשבמקביל התכניות החינוכיות יהיו גם הן ברמה הגבוהה ביותר ומוגשות ומתאמות כל ילד וילד.

בכל שכונה שבה פתיישוב הציבור החדד יינתן מענה מלא ומספק

אנחנו עדיין בפערים
גדולים - ולפרות

העבודה האינטנסיבית שלנו עדיין יש
הרבה עבודה, ולכן החזון שלנו הוא
קודם כל לסגור את הפערים כדי שכל
ילד בירושלים ילמד בביתה תמנית,
נורמלית ומסודרת ולכל אחד יהיה
מקום לימוד טוב ואיכותי לכל אחד.
בנוסף - נושא השכונות הפעורבות
למיניהם הוא נושא שמצא כיום
בטיפול פעמיק, היות ושם הפערים
היו גדולים עוד יותר, ואנחנו מקווים
שעד לסוף ההדנציה תושא יסודד
וגם מקומות שהבניה בהם עדיין
לא מסתיים כבר יהיו עמיק באמצע
הבניה.

המטרה היא שכל שכונה שבה
פתיישוב הציבור החדד ינתן מענה
מלא ומספק; זו השאיפה וכולנו
רוצים לדאות ואנחנו מקווים שבר
אכן יהיה. בנוסף אנחנו פועלים גם
במישור התכניות החינוכיות כמו
ההכנה ליישיבות ולסמינרים וכדומה,
שאנחנו רוצים להמשיך להחזיק
ולפתח לטובת כלל תושבי העיר.

אצל כולנו, בראש הכל עומד החינוך שמשנה את כל המציאות העירונית; כשמחנכים טוב - הכל טוב

בחצי הקדנציה

שנותרה הייתי רוצה

להמשיך את תנופת הבינוי של
הכיתות בכל רחבי העיר. הייתי
רוצה שבסוף הקדנציה נוכל
לקבוע באופן חד משפעי שאין ילד
אחד בכל רחבי ירושלים שולמד
בהקאוון, פחוון או מקום לא ראוי
אחר. זו עבודה מאתגרת וקשה
מאוד, ואני מקווה שאנחנו יחד
נצליח להגיע אל היעד.

אנחנו עובדים מסביב לשעון
בשביל להביא את התוצאה הזו
ומשקיעים שעות רבות במאמצים
להביא את הכספים המדרשים לשם
כך. הגיע הזמן שגם המדינה תמשיך
החינוך כינו את החשיבות הרבה
שיש בנינו כיתות וזאשרו את כל
הכספים הנדרשים, ובשילוב כוחות
ומאמצים נצליח להגיע לכל ילד
ולספק לו את תנאי הלימוד הטובים
ביותר.

כאשר נכנסנו אל בניין עיריית ירושלים במטרה ללמוד על מטה הבינוי, או מדויק יותר לומר - 'קומנדו הבינוי', לא באמת ריגענו לקראת מה אנחנו הולכים. חשבנו שמדובר בעוד אגף. עוד מטה נוסף ואולי עוד מחלקה מהמחלקות השונות שיש בכל עירייה אחרת ברחבי הארץ.

אלא שבתור כמה דקות נשאבנו לעולם תוזתי ומזוהי, בו מנגנים ונחמת מוקמים במהירות מסחררת והליכים תכנוניים וביורוקרטיים מוסדרים חזר וזר קצר, והבנו שמדובר על עולם שונה לגמרי, שמבוסס על מודל מהפכני שעד שלא רואים בעיניים, מתמקשים להאמין. מודל שאמור להיות משופכל לכל רשות מקומית ברחבי הארץ. מודל לחיקוי ברמה ארצית.

אין צורך להרחיב אודות מצוקת מוסדות החינוך בירושלים שנמשכה לאורך שנים. המצוקה הנוראת זעקה עד לשמיים. גני ילדים ששוכנו בדריות כפרות, כיתות שלמדו בקרוואנטו, במגזי"ים ובמבנים מזדמנים, מצוקת כיתות לימוד כבתי הספר, התיישנות ציוד ומבנים שדרשו רכש ושיפוץ - כל אלו ציפו לגורם שיקח את החינוך כאמגר אישי שלו. משרד החינוך ומשרד האוצר אישרו הרשאות בנייה ל-40 עד 60 כיתות בשנה, כשההודל הטבעי עמד על למעלה מ-200 כיתות בכל שנה. מה שהעמיק והגדיל את מצוקת מוסדות החינוך בצורה בלתי נמספת.

קדנציה ראשונה של ראש עירייה 'חינוכי' במונח הבונה של המולה, לצד סגנון הערים למצוקה הנוראת. הביאו להקמת מודל חדשני, מודל שהביא להשלשה של הרשאות הבנייה. מיפוי מלא של הצרכים שמיעפה גם את כל הקרקעות הקיימות ואת הפוטנציאל התכנוני.

תכנית הוליסטית אופרטיבית גובשה, "מטה בינוי" עירוני ייעודי הוקם - מטה שמתכלל ומרכוז את העשייה העירונית, ובמקביל - הואצו תהליכי התכנון והביצוע של בנייה כיתות לימוד, ומהפכת החינוך של ראש העירייה יצאה לדרך חדשה. כ-300 כיתות חדשות נבנו השנה בעיר, מה שמוביל להתפתחות עצומה בתכנית מוסדות החינוך בירושלים. בכל פינה וככל שכונה בעיר ניתן לראות דוגמאות משמחות למהפכה המתרחשת. שינוי מדהים מתחלל מול עינינו בכל המגורים, והמגור החודי בנייהם - ובנתח משמעותי, כאוכלוסייה המהווה למעלה ממחצית ילדי ירושלים.

הבנייה המסיבית של הכיתות בנתה לחורי הילדים בירושלים דבר נוסף: תקווה. אם עד כה הם לא האמינו שזה יכול לקרות, עכשיו רואים את השינוי בעיניים. המבנים מתוכננים ונבנים בתכנון מודרני, חדשני, בטיחותי ואסתטי בכל רחבי

קומנדו בינוי

היצצה בלעדית לפניה שפועל תחת הורדאר ואחראי לפהפכה שהזנוקה במאות אחוזים את הבינוי לחינוך בירושלים

יחזקאל אשכנזי

את המהפכה בנינוי מוסדות החינוך בירושלים קשה לתאר במילים - צריך לתת לפסטרפים לדבר.

אם עד לפני שלוש שנים העירייה פסרה 30 כיתות חדשות ו-40 הרשאות בשנה, כיום העירייה פוסרת 300 כיתות בשנה וכ-500 הרשאות בשנה - עלייה של אלף אחוזים. לצד היקפי מסירת הכיתות, ניתן דגש גם לאבזור הכיתות, שיפץ פבנים ישנים והקפדה על סטנדרט בנייה גבוה. כך נראה קופרנו הבינוי של ירושלים: סביב שולחן אחד יושבים כולל הגורפים הדלונטיים, החל פמרפי התכנון ועד לגורפי הביצוע, כשפועל פסרה אחת. לבנות כמה שיותר כיתות ומוסדות חינוך **ירושלים הבנויה.**

כיתות, מהם למעלה מאלף שבע מאות כיתות במגזר החרדי, ארבע מאות כיתות במגזר הכללי והיתר במגזר הערבי. בנוסף, מוגמת הגידול הטבעי השנתית מייכת קצב בינוי של כמאתיים ושמונים כיתות חדשות מידי שנה בשנה.

כדי לתגמ את מספרי הכיתות לשפת המעשה - מדובר במאה ועשרים אלף ילדים שלמדו בתנאים לא תנאים, בכיתות שאינן ראויים לשמן, ובמוסדות לימוד שמתמקמים בתת תנאים.

קצב הגידול האדיר לצד קצב הבינוי האיטי של המדינה הגדיל את הפער מידי שנה במאות כיתות, והוא שהביא למחסור של ארבעת אלפים כיתות לימוד. מדובר בעוול היסטורי מצד משרדי הממשלה שלאורך שנים לא תקצבו את ירושלים ולא העניקו הריאות בכמות המינימלית הנדרשת. אם בשנה יש צורך במאתיים שמונים כיתות ובמצאות נבנים ארבעים כיתות - לא קשה להבין מה יתרחש אחרי חמש ועשר חמש עשרה שנים.

ברגע שהמחסור החמור הובן לעומקו ובעקבות פסקת בג"צ שקבע כי יש להקים ועדה בין-משרדית עם משרדי האוצר והחינוך שתקבע תוספת תקצוב והרשאה לעיר ירושלים לאחר שנים ארוכות של אפליה והדרה תקציבית, התחילו להגיע לסיכומים ראשוניים מול המשרדים השונים. הקלות שונות הוכרו בקריטריונים של משרדי הממשלה השונים, ולראשונה הושגה הכרה רשמית בכך שיש לחשב את הגידול הטבעי כפקטור מרכזי בכל נושא אישורי ותקציבי הבנייה בעיר.

השינוי שהגיע בעקבות כך הביא כבר כעת למצב בו בשלוש השנים האחרונות במקום שלושים עד שישים הרשאות לכיתות לימוד - מתקבלים שלוש מאות ואפילו שלוש מאות וחמישים כיתות לימוד מידי שנה. כמוכן שהדבר מעניק מענה לגידול הטבעי של העיר ולא מספק פתרון למחסור שכבר קיים - אך הפער לפחות הפסיק לצמוח.

ואז הוכרז השלב המרכזי של המהפכה.

מתוך נועם: הלואה של פיליארד שקלים

עיריית ירושלים, בצעד אמיץ שאין שני לו בכל הארץ, לקחה הלוואה של מיליארד שקלים. ראש העיר ואנשי העירייה החליטו לומר ו'י' למציאות הקשה ששררה בעיר, וישמו סוף להמתנה למשרדי הממשלה. המציאות בה מאה ועשרים אלף ילדים לומדים בתת תנאים לא יכולה לחכות עוד. הם החליטו, לקחו על עצמם את המשימה שאמורה הייתה להיות מוטלת על כתפי משרדי הממשלה הפכו אותה לגולת הכותרת של מאמצי העירייה בשנים האחרונות: משיגים את המציאות.

כמוכן שהצעד האמיץ לא היה נטול קשיים: משרדי הממשלה והבנקים השונים לא ששו

השכונות הירושלמיות.

כמו שכולנו יודעים, בינוי לא תמיד מספיק. בתי ספר, יותר מבתי מגורים, מתבלים עם השנים. תמיד יש צורך לשפץ, לתקן, לאבד ולהכשיר מקומות ע"מ שיהיו ראויים לקבל את ילדי העיר. התקדמות המידע בתכנון מבני חינוך בסביבה נכונה, בטיחותית, חדשנית - הפך רבים מבתי הספר למיושנים. ניתן לאכלס בהם, ניתן ללמוד בהם. אפשר לתלמידים, אבל בלי שום השוואה לנתוני החדשנות המתפתחים. גם בסוגיה זו עיריית ירושלים מובילה מהפכה.

כדי להבין את גודל ועוצמת המהפכה - כדאי לחזור כמה שנים לאחור, לכדוק את הנתנים ולהבין את גודל המחסור העצום בכיתות שהיה בעיר. למעשה, כאשר מטה הבינוי הוקם, ידעו היטב שקיים מחסור חמור ופער עצום בין היצע הכיתות הנבנה לבין הביקוש האדיר לכיתות חדשות.

מוסדות לימוד רבים מצאו את עצמם לומדים בקראוונים דלים, בממ"דים טחובים, בדידות שכורות ובעוד שלל מקומות שהצד השווה שבהם הוא שהם אינם ראויים לאכלס בהם ילדים. אך רק כאשר התחילו בהליך המיפוי האינטנסיבי שסרק את העיר לאורכה ולרוחבה הובר גודל השבר. אלפי כיתות חסרות בכל המגזרים, קצב הגידול השנתי עולה בהרבה על קצב הבינוי השנתי, והפער רק הולך ומרחיב ללא הפוגה.

המצב בעיר היה עגום במיוחד. המדינה אישרה ותקצבה בנייה של בין שלושים לשישים כיתות לימוד מידי שנה. כדי להבין - מדובר על סדר גודל של כבית ספר וחצי לכל הממרים יחד, כמות שרחוקה מלספק את הביקוש הרב. איש לא ידע את המספר המדוייק של הכיתות החסרות, אך היה ברור לכולם שצריך לסטל את המערכת ולשנות תפיסה בכל הקשור לבינוי כיתות.

עבודת צנה: פיפי, לפידה, ניתוח

הצעד הראשון היה לסנות לראשות מטה בינוי את עקיבא ברזין שהוביל תהליך מיפוי מעמיק בכל רחבי העיר, תהליך שלקח כחמישה חודשים. לצידו עבדו יפעת אורון-שוורץ מיטעם 'משכ"ל' ואוראל אלבו מיטעם חברת 'מוריה', שאחראים על הבינוי של מוסדות החינוך.

יחד עם 'ננח"י' ושאר אנשי העירייה הרלוונטיים עבר הצוות המקצועי מוסד אחר מוסד. תלמוד תורה ובתי ספר, סמינרים וגני ילדים, ובחן את הצורך הקיים כיום לצד מנגנון הגידול של מוסדות הלימוד בעיר. מעל מאתיים עמודים סקרו בעיון את הצורך האדיר בכיתות לימוד נוספות.

הנתנים היכו בתדהמה את העוסקים במלאכה: המחסור הקיים עמד על כארבעת אלפים

רבות של 'פילים לבנים' שנתקעו לאורך השנים וכיום מושתרורים לבניהה בקצב מסחרר - בין אותם 'פילים לבנים' נמנים אבי, בתי הספר 'בית ישראל' ומוטרסדורף' שאחרי שנים של לימודים בתת תנאים נכנסו רק לאחוזנה למבני הקבע החדשים והמפוארים שלהם. באמצעות מערכת 'רמודו' שהוקמה במיוחד כדי לשקלל ולתכלל את כל המידע האדרי שזורם למערכת, יושבים אנשי הצוות וכל רגע נתון הם יודעים בדיוק על כל שטח ועל כל יחידה; היכן המקום אוחד מבחינת אישור, מבחינת הרשאות, מבחינת תקציבית ומבחינת הלכיכת בשטח. עד לרגע המסירה למוסד עורכים אנשי המטה בשבע עיניים. פותרים כל תקלה קטנה כמדולה ומוודאים שההליכים מתקדמים במהירות המסחררת הנדרשת והרצויה.

גורמי העירייה כולם מגוייסיים למען המטרה. מהנדס העיר, אגף שפ"ע, או כל אגף אחר - כולם יודעים שכאשר מטה הבינוי פונה אליהם הוא מקבל את העדוה הגבוה ביותר. כרי לפתור את כל החסמים האפשריים הונחו כלל האגפים להתגייס ולשתף פעולה באופן הרחב והפורח ביותר, וכך אכן נעשה. ראש אגף יושב עם אנשי המטה באופן קבוע ומסודר, ואם וכאשר נתקלים בחסמים כאלו או אחרים הוא נכנס לתמונה בכל הכוח ולא נח עד שהדבר בא אל תיקונו וסודרו.

ההישגים: 877 יחידות בשנתיים וחצי

כדי לתרגם את מהפכת הבינוי למספרים - בעשור האחרון נבנו בכל ירושלים 1407 יחידות. 877 מתוכם נבנו בשנתיים וחצי האחרונות. גם תמונת ההרשאות עברה מהפכה. ב-2019 אושרו 356 הרשאות, בשנת 2020 אושרו 492, ולעומת זאת, בשנים שקדמו למהפכת הבינוי, הסכומים עומדים על ארבעים, חמישים ושמונה ושישים יחידות בלבד מדי שנה. זו מהפכה בסדר גודל אדיר שקשה לעכל אותה ולהבין אותה, והיא דרשה כוחות אדירים ועבודה עצומה.

אם לפני שלוש שנים מנהל מוסד שהיה זקוק ליחידות לימוד יכול היה להמתין עשרים שנה וגם אז לא לקבל את היחידות שהוא נדרש להן, כיום הצוותים השונים עובדים מסביב לשעון כדי לעשות הכל ולהביא למצב שבמור פרק הזמן המינימלי והקצר ביותר היחידות יבנו. לוחות הזמנים קוצרו והתיעילו, הליכים ארוכים וסבוכים הפכו לפשוטים וחלק ניכר מן הפעולות הנדרשות לצורך בניית יחידת נעשה במקביל - כמו למשל תהליך התכנון שנערך במקביל לפרוגרמות ולאישורים.

אם כשהמטה התחיל את עבודתו, ראו את המהפך בעיקר באגפי העירייה, שם התנהלו הליכי ההרשאות והתקצוב, הרי שכיום המהפכה ניכרת בשטח, והיא מתפשטת במהירות: מאות יחידות נמסרו ומאות אחרות נמצאות בהליכי בנייה, כשאלפיים יחידות

לאשר את ההלוואה האדירה. מי שאזייע רבות לראש העיר, משה לאון, היה שר הפנים דאז, הרב אריה דרעי, שתתם על הלוואה המדינה, בעקבות הטיעון הפשוט שהצגה העירייה: העירייה שילמה מידי שנה סכומי עתק על שכירות מוזנחות לחלוטין; ובמקום לשכור מקומות שאינם ראויים ללמידה, נשקיע את הכסף בבינוי של יחידות ברמה גבוהה ונייחר את הצורך בשכירת מקומות.

הפער בין שכירת מקום לבניית מקום חדש תהווה אחרי תקופה של חמש עשרה או עשרים שנה, תקווה אמרה אז, ועדיין אומרת, כי במשרדי הממשלה יהיה מי שיבין את הצורך העצום וישפה את העירייה על הסכום האדיר שהיא הוציאה מניכסה במקומם.

מההלך של הלוואה המיליארד שנה את פני המציאות כולה. בעקבותיה הוכנה תוכנית יסודית למאבק ולצמצום המחסור בכוחות הלימוד, תוכנית שתתפל טיפול שורש בארבעת אלפים היחידות שכבר חסרות ובאלף היחידות שיהיו חסרות בהמשך השנים הקרובות בעקבות הגידול הטבעי בעיר. הצוות המיוחד שהוקצה לעניין סרק את 'השטחים החומים' בכל רחבי העיר וריכוז תוכניות אב לכל שכונה ולכל שטח בשכונה, ובמקביל - החלטת על הקמת מטה מיוחד שיאגד את כל הפונקציות העירוניות שעוסקות בתחום אל מקום אחד, מתוך מטרה להקל ולרוץ את כל ההליך של רישוי ומצוב בניית מוסדות לימוד.

תכלול הפרויקט: שולחן עגול של כלל המורפים

ראש המטה, עקיבא ברין, הופקד על העניין יחד עם יעצת אורון-שוורץ ואוריאל אלבז, הוקם מטה ראשוני מסוגו בו יושבים כחף חשבים יחד עם מנהלי תשבונות, פרוגרמטורים לצד אדריכלים, יעצים משפטיים לצד רפרנטורים מיוחדים, מתכנתים, אנשי חברת משי"ל ומוריה שכונות כפועל, ואנשי חברות הקרה של העירייה - בר"ן וסולברג - ובעצם כל מה שרק יכול להיות שיצטרפו אותו במהלך התכנון והבנייה. התכלול של כל האנשים ובעלי התפקידים והכינוס שלהם למקום אחד כבר מביאים להקלה משמעותית בחלק גדול מההליכים.

שלוש שנים קדימה, והמצב השתנה מן הקצה אל הקצה. מעל שמונה מאות וחמישים יחידות שלא היו בעבר אפילו בתוכנית נמצאים כיום בהליכים שונים ומשמעיים, חלקן כבר נבנו בשטח ונמסרו לידיהם של מוסדות הלימוד, וחלקן נמצאות בהליכי תכנון ואישור מהירים. מידי שבע יושבים הצוותים המורחבים ומרחיבים את המהפכה. בתוכנית האדריכליות התחוללה סערה: מוצב בו כל מנהל אגף מוכרז כל מספר יחידות למגיש בלי כל קשר למציאות, מצב שיצר 'פילים לבנים' שלא יכולים להתקדם לשום מקום בשום הליך תכנוני, כיום יועץ-מתכנן על, שהתפקד על צוות מיוחד, מטפל במאות

התפיסה לפיה נבנים כיתות לימוד באופן כמעט גנרי בלי התבוננות על הצרכים של בית הספר או המוסד מגיעים רק ברגע האחרון ומנהלי המוסד מוגיעים את המבנה, כדי לקבל את המפתחות של הבניין - התפיסה הזו הסתיימה. כיום, ברור לכלולם שלא דיך מוסד אחד כדין מוסד שני, איך בית ספר שדומה למשנהו ואיך דיך תלמוד תורה כדין סמינר; לכל מקום יש את הצרכים שלו וההתאמות להם הוא נדרש. הבנייה נבנית כיום במתכונת זו.

ובמילים אחרות: לא רק שבונים יותר, אלא גם איכות הבנייה נמצאת כמה רמות מעל הנוהמה המקובלת. התוצאה היא שמנהלי המוסדות מרוצים, ההורים מרוצים והכי חשוב - הילדים והתלמידים מרוצים. וכשהתלמיד מרוצה מתנאי הלימוד שלו הוא יכול ללמוד טוב יותר ולקבל את החינוך הטוב ביותר שרק ניתן לספק לו. שבעתיים הדברים אמורים במקרים של חינוך מיוחד, אז תכנון כזה הינו דבר המשנה מציאות ומשנה חיים לילדים והוריהם מקצה לקצה.

לא רק שמדובר בקומפלקס חדש ונעים שילד יכול לבוא אליו וליהנות, וללמוד בתנאים טובים ונוחים, עם מתקנים הכי טובים, גנות מהודרים וחצרות רחבות יריים - אלא המציאות הזו משמעותית גם לנפש הילד: כשילד מרגיש שטוב לו במקום הלימודים הכול אציל משתנה.

ראש העיר משה ליאון, יחד עם סגניו, אנשי המקצוע ואפסי העירייה, חוללו בתחום הבנוי של כיתות הלימוד מהפכה סדר גודל שעוד שנים יילמד במקומות אחרים. מציאות של מצוקה אדירה, משבר של ממש - הפכה העיר למודל למידה, כשבאש החוד של המפכה הוצב מטח הבינוי - קומנדו הבינוי המשמש כאגרוף ברזל השוכר את כל החומות ומנח את כל הקשיים שמנסים להערים בפניו. בקצב ובתאוצה שלא אומנו הצליחה העירייה לחלץ את המרכבה הענקית של מוסדות הלימוד, מרכבה ששקעה כבוצ עד לצווארה ונדמה היה כי אין מי שיצליח לשקם אותה, וכעת ניצבת ירושלים במקום אחר לגמרי, עם כמעט אלף כיתות חדשות ופנויות לחלפיות, מאות מבנים הנבנים ברגעים אלו ועוד אלפי מבנים בתוכנית.

עוד שנים, כאשר נסתכל אחורה, נזכר בימים אלו ונדע איך קרתה המהפכה.

נספחת נמצאת בתהליכים מתקדמים לקראת בנייה ומסירה. מיליארד השקלים שנקלחו כהוצאה מוצג ומומשי עד תום ובעירייה שוקלים לקחת הלוואת מיליארד נוספים כדי להמשיך את תנופת העשייה והבנייה האדירה. בלי שום חסם או מעצור.

המישיבה: עוד 3000 כיתות חדשות

לצד אותם 877 כיתות שכבר נבנו, במטה הבינוי עובדים במרץ ובלי הפסקה כאשר על שולחן העבודה ניצבת מטרת על: בנייה של עוד כשלושת אלפים כיתות, וליתר דיוק - אלפיים חשע מאות וחמישים כיתות. הדבר כמובן תלוי תקציב, אבל במטה הבינוי מנסחים לא לנוח לרגע אחד עד להשלמת המשימה.

איך את רוע למופע המיוחדת שהתרחשה בירושלים. מעירייה שמסרה שלושים כיתות בשנה, הרי שכיום, העירייה מוסרת שלוש מאות כיתות בשנה והקצב עוד יעלה יותר ויותר: עלייה של אלף אחוזים בקצב מסירת הכיתות.

בימים אלו עובדים במלוא המרץ להשלים את ההליכים השונים לקראת הביניה בשנתיים הקרובות: מבנה שנמסר ב-2023 צריך להיות מוכן ומאשר כבר כיום. המטרה העיליונה היא לדהאג לאלף שלוש מאות עשרים וחמש כיתות שיטשטמו ב-2023.

אם בשנת 2021 בנתה ומסרה חברת משיב'ל מאה וחמש כיתות למוזר החרדי בלבד, וחברת מוריה בנתה עוד שלושים ושש כיתות, הרי שהתוכנית ב-2022 היא להשלים ולמסור חמש מאות כיתות, וב-2023 שבע מאות כיתות. אלו מספרים בלתי נתפסים כשחושבים על מה שהיה כאן רק לפני שנים בודדות.

הסעודה ש: רפת הבנייה והגימור הגבוהה ביותר

המבנים והכיתות נבנים ברמה הגבוהה ביותר: בתי ספר חדשניים נבנים יחד עם מעצבי סביבת הלידה מהשורה הראשונה המתכננים מבנים בעלי דרכי גישה נוחים, גימורים ברמה המקסימלית, שטחי שהייה מרווחים, אולמות רב תכליתיים, מגרשי משחקים, גנות פתוחים, נגרות ייעודית ומה לא. הדבר כולט שבמתיים כשמתים הבינוי פוגש את מוסדות החינוך המיוחד, שם ההתאמות נעשות ברמה שלא מוכרת בערים אחרות; בשיתוף פעולה עם הגהלת המוסד. הצוות לומד את הצרכים המיוחדים של כל מוסד וכל כיתה ומתכנן להם כיתות וציוד תואם ברמת התאמה מושלמת.

למעשה, אומרים לנו במטה הבינוי, חלק יסודי ומשמעותי מוסד ההצלחה של המטה הוא החיבור לטח והקשר עם מנהלי המוסדות. למן הרגע הראשון בו מתחילה יצירת הפרוגרמה הראשונית הצוות יושב עם מנהלי המוסד, לומד את הצרכים שלו ומתאים את תוכניות הבנייה לצרכים הייעודיים של כל מוסד בפני עצמו.

חיותים

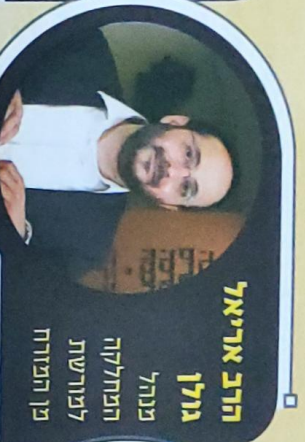
הרב דוד בלוטנשטיין

חבר מועצת העיר ומחזיק תיק תרבות תורנית

נשא התרבות

התורנית חווה בשנים האחרונות מהפכה אדירה. הצלחנו לפנות לקהלם הרבה יותר גדולים ומגוונים בכלל הגללים. כיום אנחנו פועלים עם ילדים וילדות, בחורי ישיבות ונערות סמינר, זוגות צעירים וציבור מבוגר יותר - ממש כלל הגללים וכלל שכבות האוכלוסייה. זאת הכוונה המגדולה ביותר שלנו.

הצלחנו להגדיל את התקציבים של המנהלים הקהילתיים פי שניים ואפילו פי שלושה. המנהלים הקהילתיים מהווים כיום את הרווח הציבורי של העירייה. והם מקבלים תקציבים משפיעותיים וגדולים עבור הפעילויות המגוונות ומגיעים לכל אחד. לצד זאת ישנם אירועים כמו האירוע שהיה לאחרונה בארנה, אירועי בין הזמנים ואירועי חול המועד. ההנחיה כיום של ראש העיר היא רק לחפש אופה אפשר לעשות יותר, ואת זה אנחנו עושים בלי הפסקה.

הרב אריאל גולן

מנהל המחלקה לפורשת מן המזרח

העיר ירושלים היא

בירת העם היהודית השורשית. ובתוכה המזרח לגונויהם התאפיינו ערות מסיפס לארץ ישראל, לירושלים ולבית המקדש, ומאות פיוטים ולחנים שונים חוברו בארצות שונות - בהשפעת ארצות המצא.

כדי לשפר את המורשת המזרחית לגונויה ותרבותיה ולהנהלים לדור הצעיר יצאה מחלקת "פורשת מן המזרח" במיזם נמק של חוגי ליצור שירת הבקשות בעשרים שכונות, ובנוסף, אנטנו עורכים בשלושים שכונות שונות אירועי "שירת הבקשות". הדברים האלו לא היו בעבר, וכיום לא רק שהם קיימים - אלא התחושה היא שראש העיר יחד סגנו הרב צביקה כהן דורשים ומעודדים את זה, והם רק רוצים לראות עוד ועוד מהפעילות העממה והחשובה הזו.

הרב דוד וינר

מנהל רשת הספריות התורניות בירושלים

העם היהודי פנויה "עם

הספר". בזכות רמת אוריינות גבוהה, והבנה של ערך המילה הכתובה, העם היהודי שיפר את אוצרותיו התרבותיים במשך אלפי שנים. קדימה היא פעולה הכרחית, שמעשייה את הידע ומעצמיה את כוח החשיבה שלנו, פותחת לנו עולם מגוון ומפלא את שעות הפנאי בתוכו עשיר ופרחני אופקים.

כבירתו של עם הספר, הפכה ירושלים לפועל לכל ערי הארץ בנושא של הפעלת ספריות, ומכל הארץ באים ללמוד איך אנטנו מצליחים להפעיל ולשכלל את המערך האדרי של הספריות בירושלים. יש לנו כיום לפעלה מחצי מיליון פנויים, ובממוצע יש מידי שנה בעיר לפעלה פמיליון (!) השאלות בספריה שבשכונות בית וגן, כדוגמה, בקור בחודש אחד 6842 איש. ביום ממוצע פשאלים בחוטי העיר לפעלה פמש פאות ספרים, וביעי חמישי יש לפעלה מאף השאלות - והביקוש העצום מקבל מענה: בשנה האחרונה רכשנו ספרים בשווי של מיליון ש"ח. ירושלים הפכה לאתפריית קריאה שאין לה אח ורע בישראל.

הרב פנחס ארליך

מנהל האגף לתרבות תורנית בעיריית ירושלים

במגזר החרדי התרבות

איננה מטרה - אלא כלי שמטרתו לסייע, לשפר ולהיטיב את אורח החיים החרדי. בשנים האחרונות זכיתי להוביל, יחד עם צוות האגף לתרבות תורנית, את פיוצי התרבות הגדולים בהיסטוריה של המגזר החרדי בירושלים, ואני שפח על הזכות הפיחדת לחבר את הציבור לערכי תרבות תורנית כרמה הגבוהה ביותר.

בין היתר הובלנו במהלך השנים האחרונות את האירועים הפיחדים הנערכים בסיופי מסכתות וכדומה, שכל תכליתם לייקר ולהעריך את ערך וחשיבות לימוד התורה. אנטנו, יחד עם ראש העיר, נותנים את המענה הפידי תוך התאמה והתחשבות בצרכים ובאופי של כל שכונה. גם בתקופת הקורונה - לא הפסקנו לחשוב כיצד אנטנו ממשכים את הפעילות חרף המגבלות. הציבור מצביע ברגליים, ונהנה להשתתף ולשתף, לתת רעיונות וביקורות. חייבות ולהצטרף לפיוצים השונים.

אגף תרבות ופנאי

מובילים את התוכנית התרבותית במונטלי

**תרבות תורנית פגישה
היום לכל אחד, מילדים
ועד קשישים, זאת
הבשורה הגדולה
ביותר שלנו**

אחד הדברים

החשובים ביותר

היא להעניק משפעות לחברת
התורנית ברדושלים, כשילד חוזר
מהתורה או ילדה מבית הספר ויש
להם תרבות תורנית ראויה ונכונה
- זה נותן להם משפעות אחרת גם
לשעות הפנאי, פסיכה זו אחת
משקיימים רבות במספרות העירוניות.
בונים ספריות חדשות ומשפצים את
הספריות הוותיקות.

אין דבר משמח פמחשבה על ילד
שחוזר הביתה עם ספר איכותי שכל
הורה שפח להכניס לבית, ופלא את
שעות הפנאי שלו בבילוי איכותי
ורצוי, ואמת הדבר בפעילויות
השונות של הפנהלים ההקהילתיים.
השאפה שלי הוא להפשיק להגדיל
ולגביר את הפעילות שלנו, אחת
רואים את הציבור שצורך את זה
ודורש יותר, ואמתו נעשה הכל כדי
להגדיל גם את היקפי הפעילויות וגם
את איכות הפעילויות, ובכל שנצליח
יותר - היה זה שכרנו.

**ירושלים
הפכה לאימפריית
קריאה
שאין לה אח ורע
בישראל**

כפורה האבנן

לעצמנו את החזון להגיע למספר
פנייים של למעלה מפאה אלף -
ובמיליון וחצי השאלות בשנה.
המשפעות של הפספדים האלו היא
שכלל אחד ואחד יהיה ספר קריאה
או ספר העשרה בלי שיצטרך
להוציא על זה כסף; העזריה תדאג
לזה בשבילי.

העזריה רואה לעצמה את הוכוח
והחובה להעשיר את הודע
והחשיבה של כל התושבים באופן
השפיר והטוב ביותר ורק באמצעות
ספרים שדעת חכמים נוחה שפוחם.
הפסרה שלנו היא לא רק חינוכית,
אלא גם פרקטית, בוכוח הפיזים, גם,
לאפא אחרי יום ארוך ועמוס יהיה
את הספר שלה, גם לילד שחוזר
פיים ליפורים יהיה את הספר שלו
- וכך לכל אחד יהיה את הפקום
והספר שפעניק לו שקט, נמת לו
רוגע ופעשיר אותו בידע.

**תחום התרבות
יהפוך לחלק
אינטגרלי ומובן
פאליו בחיים
של כל תושב בעיר**

החזון שלי שתחום התרבות יהפוך לחלק אינטגרלי ומובן פאליו בחיים של כל תושב בעיר. כמו שכולם יודעים ומבינים שתחום החינוך הוא זכר בסיסי, וכל תושב בירושלים מבין את חשיבותו. כך הציבור צריך להיות מודע וצריך להבין שנושאי התרבות בעיר קשורים אליהם באותה רמה. נושאי התרבות יכולים לייקר ולרופס נושאים חשובים, ולהפוך לחלק משגרת החיים של כל תושב.

המטרה שלנו היא מצד אחד לתת לכל אחד ליהנות ממה שהעירייה מציעה בעניין, ומן הצד שני לתת כמה לתושבים, כמה בה יכולו להעלות רעיונות חדשים ויוזמות חדשות בלי להתבייש. שיתוף בדעות שונות יכולו לפתח את מה שכבר יש ולחדש דברים נוספים באופן שיהיה נגיש לכל אחד בעיר.

**כל תושב ירושלמי,
מזרחי או שלא, יכין
את התרבות
והמורשת המפוארת
של יהדות המזרח**

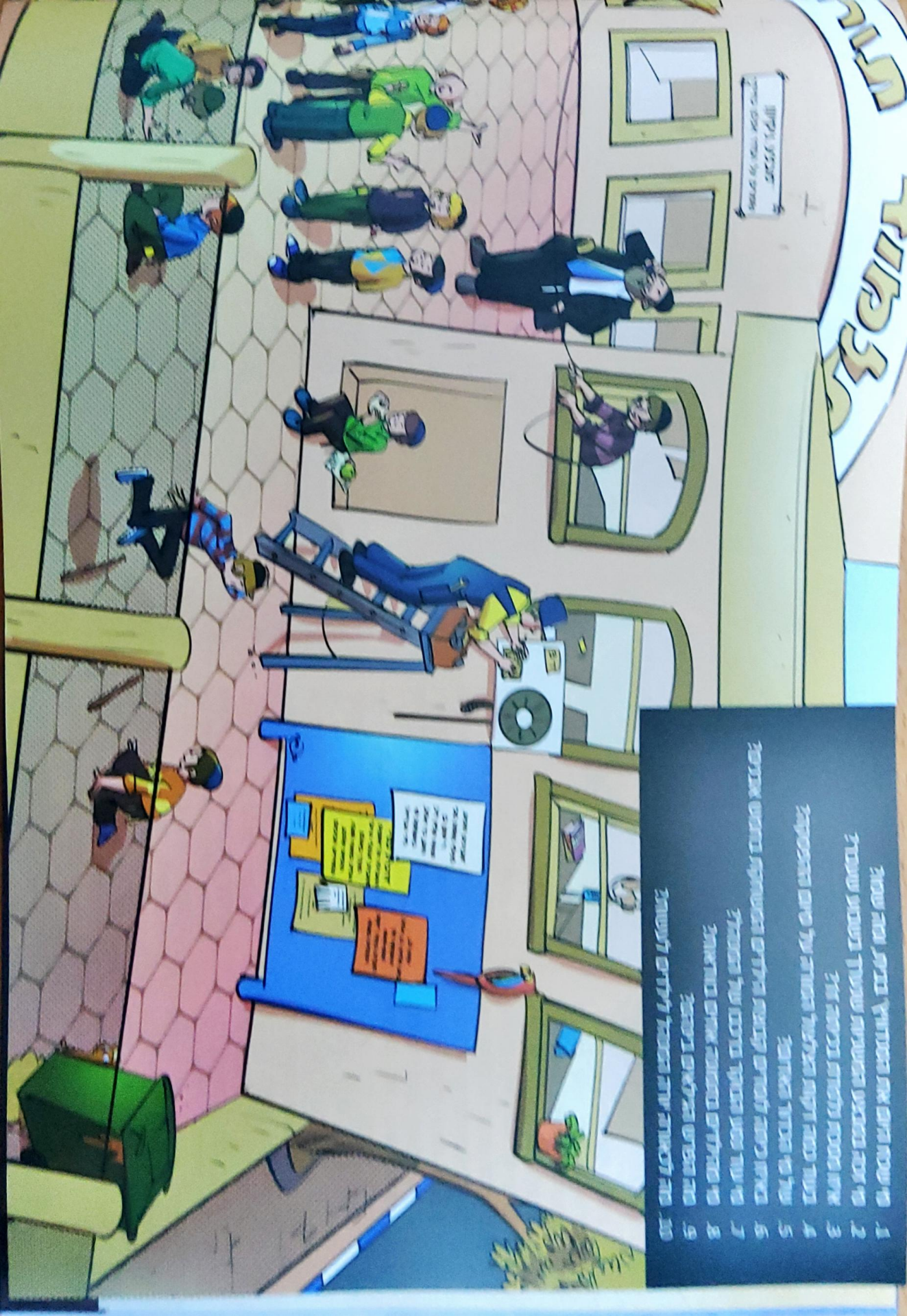
אנחנו רוצים שבהמשך הדרך כל תושב ירושלמי, מזרחי או שלא, יכין בתרבות יהדות המזרח ויכין את התרבות ואת המורשת המפוארת הזו. היופי של ירושלים והיופי של עם ישראל הוא בתרבויות השונות שולפדות זו מזו ומתאחדות יחד לעם אחד, ואנחנו עושים הכל כדי ללמד ולהכיר לתושבים את המורשת הזו, שבמשך שנים כמעט ולא נשפעה קולה.

אנחנו יורדים אל תוך השכונות, וגם ברמה העירונית וגם ברמה השכונתית - יורדים לשטח, פועלים ודאגים לפען המורשת. אם בעבר לא הבינו את הצורך והביקוש המדול שיש לזה והיינו צריכים פמש להחתן ולהסביר ולשכנע, הרי שכיום דוחפים מעודדים ומתקצבים את הפעילות החשובה הזו כמה שאפשר וכמה שיותר בלי שום פעצורים.

מבצע

הצטרפו אלינו לפרוייקט

1. תחילת הפרוייקט והצטרפותנו אליו
2. תחילת העבודה והקמת הצוות
3. תחילת העבודה והקמת הצוות
4. תחילת העבודה והקמת הצוות
5. תחילת העבודה והקמת הצוות
6. תחילת העבודה והקמת הצוות
7. תחילת העבודה והקמת הצוות
8. תחילת העבודה והקמת הצוות
9. תחילת העבודה והקמת הצוות
10. תחילת העבודה והקמת הצוות

תלום ירושלמי

מאת: מינה לוי

שמשי חרפתי חמימה שלקחה קרן אור לחלוף חדרה של פנינה. וילון התעננה מולך בחינה ורית קל של שוקו קדם את פניך של קרן האור. פנינה התמתחה במשתה בחינה, וחרברה לעצמה, היום של השיוול בגדול היגע. פשה מתפתה לו. במשלה פשה ח'דשים למדו היא נכנות פתחה על העיר העתיקה ועל המיסטוריה המתחמת שלך והיום לכבוד ראש ח'דש ארנה לזו המוכר סיוו הסטורי ביו בנני הרובע היהודי וביו אתרי התפירות הארכאולוגיות שבו. את התרמיל היא כפר ארזה אומל בחד עם אסתי, היו בו סדור, ארוחת בקר, שתיה ומעט מתמקים.

חררה לבית הספר עברה במהירות, העליות החלולות שמשמיד פנינה התלוננה עליהן בעלמו כלא היו והתרגשות קשה עונה לעבר את הערה במהירות. אסתי חקתה לך במקום המפגש הקבוע שלי, מתח עם התפוסים וזו שליך זך בך והלכו במהירות לבנו בית הספר.

ליד שער בית הספר כפר חכה אוטובוס גדול ונתן וכל פנות הפשה קפצו לקרן פהתרגשות ובשמתה. המורה הגיעה, קראה שמות וחוקתה לכלו לעלות לאוטובוס. הנגיעה חלפה על פני הנזופים היפים ששמעיה העיר יושלים, שריות רבות נזים לצד סמטאות עתיקות, תנויות מסחר ודישות שפועלות מנון סחורות לצד בקרן זמו וקמטות לחיים ששוקלו את פוחתיו במשקלית דבית, פשה ססגויות מצאה העיר יושלים למי שריו רוצה לקטעם משונה.

תלמה מברכה את אצאערי, הן כפר הקתה אמורה להיות לפני פשה ליד פארות תפום בדי להשיג מאו פפוסים לבני משפחתי, אחרת לא יעלה בדם להשיג מוה עד לקמתרת היום. היום חתקם בעצרי פיתם ערצו ראו שח'דש המיניו פהתשתפפות כל ביל משפחתי. והוא מברך את מ'ה עליה להבריך את רפאת השנה ללכו פדתם ולסדר פרום וכמותו מ'ה עליה להבריך את מ'ה עליה לכו. והגיעה לכו תפום, שלקהו מענות השנה מ'ה עליה ללעור המורה מ'ה עליה לכו הפנים הכבדים.

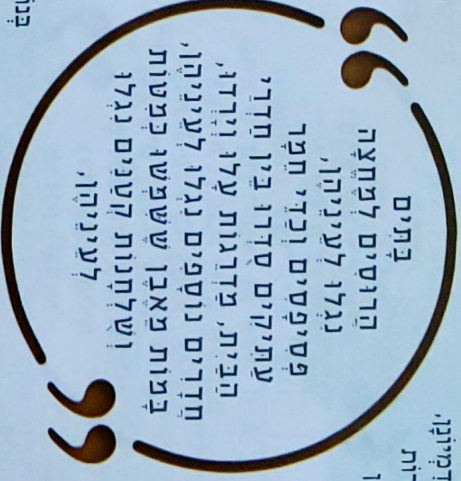
אז לא היה איש ברחוב. "אלו לא הייתי מרתפת כל פנה" הרהרה לעצמה חזקה "לא הייתי מושיעה למצב הביטחוני. מה אני עושה עכשיו?"

את הסיפור ההיסטורי התחילה כחה ה' בתפלת שחרית ברחבת הכתל. אדירת ראש חודש שורה על פלן. מעזרות הגורים עליו שירי ההלל והתנונו בנימונות אל מוד עזרת הנשים. הרחבה מלאה אדם, המישה לכחל היתה חסומה בתלחה. פנינה ואסתי מצאא לך פנה קטנה מתח המודרות שפצה הרחבה. הן נדחפו והצלחתו לתגע עד הכתל מפוש, לטפו את אבני הכתל המימונות ותהו בידן לבי עצמן איה הצלחתו אותם בונים לסחב אבנים כפדות כל פנה ועוד להעלות אותן לגבהים.

"אולי אבהה של אותה ילדה עזר לבונים הללו" לחשה אסתי לפנינה, "ואולי אותה פת טובה הלכה והפכה לאבה שישוב והכנה לו כוס משקה עם ומשיב נפש" השיבה לה פנינה. אחת המפתחות הסומבכה אלהו וקמחו לך לשמר לעל השקט והן נפנו להתפעל. תפלת שחרית אלהו בנימונות ובשמחה. הן שרו לעצמן בשקט את שירי התפלה וההלל, בקישו בקלות ואפלו הספיקו לומר מספר פזרן תהלים עד שקראה לך המורה לצאת את הרחבה ולהתחיל בפסיון.

בנות הכחה החלו לטפס בעליה המלולה המולבלה לשער ציון. השער נמונו פנו מושבי הרובע ביזם פנינה הרובע לרדנים, המשיבו קולם לקבר דוד המלך, טפסו במדרגות פזרן מלולות ותלכו להנחתו על תומנות המבצרות שהגנו על ירושלים מאויבים.

ואז הגיע הרגע המרגש ביותר בפסיון, בנות הכחה נכנסו אל מוד הרובע ההרדאני, אותו רובע שמש למגורי משפחות הבנים העשירות בתקופות בית המקדש השני. פנינה ואסתי, שלכו דרכים והלכו מקסמות אחר המורה. פמים הרואים למחצה נגלה לעיניהן, פסיפסים וכפי חקר עמקים סדרו ביד מדרי הבית. מדרגות עלו וירדו תורים נוספים נגלו לעיניהן, בנות מאבן ששמשו כמסות ושלחנות קטנים... דמותה של תפיכה המדויגית הצרפה אותו בהתרגשות, הן דמינו אותה חזרת

בתים
הרואים לתחצה
נגלו לעיניהן,
פסיפסים וכפי חקר
עמקים סדרו בידן,
הבית, מדרגות עלו וירדו,
תורים נוספים נגלו לעיניהן,
בפירות בעלן ששמשו כמסות
ושלחנות קטנים נגלו
לעיניהן,

עד מתורה הגיעה כחה ה' אל חומות העיר העתיקה, נסעו בכביש המתפתח מעלה לכיוון שער האשפות, העמקו שפירש לצדו עמקו יזא בו הנזם, הר הגעזתי שישוכו מעברו, שער התחמים ששמור ואתר התחירות העבירו צפוןמורת התרגשות בנפן של בנות הכחה.

"לחשב שלפני מאות אלפי שנים חנה כאן ילדה חמודה כמוני" לחשה פנינה לאסתי. "פסח היה לה תבנית, משפחה, תיים שלמים שהתנהלו כאן בימי עבר". המהשבה על ילדה כמתח שהסתובבה ביד העמודים השבורים למחצה הייתה מדהימה, היא העלתה חייזה על פניה ויעד סוף הנגיעה הן גמרו לציר אותה בודיונון, שחורה העלזת, נמשים קטנות מעטירות

את לתייה, תלפליה משתפלים פחו על מצחה, כתנת צבעונית עוטפת את גופה ונעלי קיש קטנות קלואות לה פחו על רגליה.

חזקה הטיבה את נעלי המש על רגליה ויצאה לסיור זריז ברחובות העיר. ריח הקטרת כבר נשא פאור והרועת הפהנים כבר נשמעה קולו. זה אומר שתפר אבה ואחיה ישונו מעבודת החדש שלהם. וישבת פורת הפהנה שפה לפד אבא מופסת את כלי, תלמידים רבים מגיעים להחפים מאוירה הקודש של ירושלים ואביה עסוק רבים עד למעלה ראש.

אמה אבדה בעבודות הבית והיתה רוקמת בחסד. קשויטים רבים רוקמה לנשות הכהנים החשובות, שמלות מעשיות בוח ושלבים ראש נאים למדי. את חלקן מקרה לסחורים המגים הרבים שהגיעו גם הם לחוצות ירושלים ותפצו לקנות לנשותיהן חפצי נוי ותח מיירושלים.

אחתי, חזקה מעדה אל מוד מעלה בצד הדרך, שמלקחה רחממה והתאפקה ורגלה שלחה אליה אותה מכאיבים ומפירים, הריקה את שולי שמלקחה ונתורה לקראת המוסול שהלך והתנפח לה עד לכלי הכר, פסחה את חולה לקרא לעזרה

